

Київський національний університет культури і мистецтв

КАФЕДРА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО І ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ

Силабус освітньої компоненти

Назва компоненти: **Економіка підприємства**

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Сторінка компоненти в Moodle: <https://elearn.knukim.edu.ua/course/view.php?id=3679>

Сторінка компоненти в електронній бібліотеці:

<http://91.217.179.134:9100/libr/DocSearchForm>

Викладач: к.е.н., доцент **Гончар Лілія Олександрівна** (лекції).

Опис освітньої компоненти

«Економіка підприємства» є обов'язковою освітньою компонентою навчального плану, циклу компонент загальної підготовки, яка забезпечує економічну складову компетентностей фахівців-бакалаврів, поглиблюючи та акумулюючи важливі аспекти соціально-економічного розвитку національної економіки в цілому та ключові характеристики і особливості створення, реорганізації, забезпечення ефективності функціонування підприємств на вітчизняному ринку.

Освітня компонента передбачає вивчення вузлових питань економіки підприємств з використанням повного сучасного теоретико-методологічного інструментарію та актуальних економічних моделей розвитку підприємств.

Структура освітньої компоненти побудована за принципом виокремлення відносно самостійних, логічно взаємопов'язаних і послідовно розвиваючих один одного розділів, які подають навчальний матеріал від загального уявлення про підприємства, як елементу національної економіки до поглибленого дослідження спеціальних питань (ресурси підприємств, оцінка ефективності їх використання, формування структури витрат і результатів діяльності підприємств, інвестиційно-інноваційна діяльність та податкові зобов'язання підприємств, забезпечення ефективної системи управління, конкурентоздатності та економічної підприємств на ринку).

Метою викладання освітньої компоненти «Економіка підприємства» є формування у здобувачів сучасного наукового світогляду на економічні процеси та їх закономірності, а також на засвоєння системи фахових знань у сфері економіки підприємств, вироблення вмінь та навичок впровадження та використання знань у практичній діяльності функціонування підприємств.

Основними завданнями вивчення освітньої компоненти «Економіка підприємств» є:

- формування навичок soft-skills: критичного і креативного мислення в нестабільному, конкурентному економічному середовищі; комунікацій і співробітництва (координації) як ресурс забезпечення ефективного використання людського капіталу в економіці підприємства;
- надання знань про економічну сутність, процеси організації функціонування підприємств на ринку, особливості економічної взаємодії із суб'єктами ринкової інфраструктури, систему економічно-фінансових показників та їх економічний аналіз;
- формування вмінь здійснювати професійну економічну діяльність за основними параметрами функціонування підприємств.

Предметом освітньої компоненти є вивчення економічної діяльності підприємств та її аналіз.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі ВО повинні **знати**:

- термінологічний, економічний апарат, необхідний для бізнес-діяльності;
- закономірності і аналіз функціонування сучасної економіки на макрорівні;
- основні результати найновіших досліджень, опублікованих в професійних виданнях по економічних проблемах;
- чинне законодавство, яке регулює професійну діяльність;
- економічні основи функціонування підприємств різних типів і форм власності на споживчому ринку;
- сутність і структуру сучасного господарського механізму підприємств;
- види податків та особливості оподаткування підприємств;
- поняття та класифікацію ресурсів підприємства, зокрема матеріальні, нематеріальні, кадрові, фінансові;
- особливості ресурсного забезпечення та ефективності його використання;
- теоретичні і практичні аспекти, основні підходи, парадигми і методи економічного аналізу;
- сучасні програмні продукти для рішення економічних завдань;
- сутність процесу планування, принципи, технології та методи планування, їх взаємозв'язок, методи тайм-менеджменту;
- особливості та методологію планування доходів, витрат (в т.ч. собівартості товарів/послуг), прибутку;
- особливості економічних процесів на підприємстві: виробництво, розподілення, обмін, споживання;
- особливості управління економічною діяльністю підприємств;
- поняття та методологію ціноутворення;
- особливості інвестиційної діяльності;
- сутність економічної безпеки підприємств та особливості її забезпечення.

Здобувачі повинні **вміти**:

- розуміти й інтерпретувати вивчене, відтворювати теоретичні знання в практичній діяльності;
- володіти інструментами фінансово-економічного забезпечення соціокультурної діяльності;
- виявляти, генерувати і впроваджувати креативні ідеї в професійну діяльність;

- формулювати, аргументувати професійні завдання;
- установлювати комунікативний діалог з різними професійними суб'єктами та групами;
- проявляти самостійність суджень та самокритичність у процесі дискусії;
- здійснювати професійну діяльність відповідно до чинного законодавства;
- визначати базові професійні поняття та використовувати термінологічний апарат економічної діяльності підприємств;
- збирати та впорядковувати інформацію;
- організовувати діяльність суб'єктів підприємницької діяльності;
- правильно оцінювати економічні процеси, що мають місце у сучасному бізнесі;
- визначати економічні основи створення та функціонування підприємства на ринку;
- обґрунтовувати критерії ефективної та правомірної діяльності підприємства;
- організовувати ефективну взаємодію підприємства із зовнішніми стейкхолдерами;
- визначати структуру підприємства та організовувати його результативну діяльність;
- вільно оперувати ресурсами підприємства;
- правильно визначати сучасні тенденції у галузевому та регіональному розвитку підприємств;
- налагоджувати договірні відносини в бізнесі;
- розуміти найновіші досягнення в економіці сучасних підприємств;
- приймати ефективні управлінські рішення;
- аналізувати результати діяльності підприємства за системою внутрішньої, управлінської та фінансової звітності;
- визначати та управляти ціновою політикою підприємства;
- забезпечувати економічну безпеку підприємства;
- уміло використовувати здобуті теоретичні знання у своїй практичній професійній діяльності.

Передумови вивчення освітньої компоненти: для ефективного засвоєння освітньої компоненти необхідні фундаментальні знання з освітніх компонент соціально-економічного спрямування.

Тематичний план освітньої компоненти

Розділ 1. Основи господарювання в системі ринкової економіки України

- 1.1. Економічні основи функціонування підприємств різних типів і форм власності на споживчому ринку
- 1.2. Сутність і структура сучасного господарського механізму підприємств
- 1.3. Податки і оподаткування підприємств
- 1.4. Ресурсний потенціал підприємств. Матеріальні та нематеріальні ресурси підприємств
- 1.5. Кадровий потенціал підприємств
- 1.6. Фінансові ресурси підприємств

Розділ 2. Управління економічною діяльністю підприємств

- 2.1. Управління доходами підприємств
- 2.2. Управління витратами та собівартістю продукції та послуг підприємств. Ціноутворення
- 2.3. Управління прибутком і рентабельністю підприємств
- 2.4. Управління фінансами та інвестиційною діяльністю підприємств
- 2.5. Економічна безпека підприємства

Технічне і програмне забезпечення

Ноутбук, персональний комп'ютер, мобільний пристрій (телефон, планшет) з підключенням до Інтернет, інше обладнання (канцелярське приладдя, калькулятор тощо), аналітичні дані реально діючих підприємств (за матеріалами практичного стажування, практики) для: комунікації та опитувань; виконання домашніх завдань; підготовки до занять; виконання завдань самостійної роботи; проходження тестування (поточний, підсумковий контроль) та ін.

Відповідальність за технічне забезпечення та можливість підключення до мережі Internet впродовж онлайн навчання здобувачі вищої освіти несуть особисто.

Програмне забезпечення для роботи з освітнім контентом освітньої компоненти та виконання передбачених видів освітньої діяльності: Microsoft Office.

Рекомендовані джерела інформації

Публікації науково-педагогічного працівника за темою освітньої компоненти

1. Батченко Л.В., Гончар Л.О., Беляк А.О. Формування механізму фінансової стійкості підприємств сфери гостинності: організаційно-економічний аналіз. Підприємництво і торгівля : збірник наукових праць / [редакц. кол.: Куцик П. О., Апопій В. В., Семак Б. Б. та ін.]. Львів : Видавництво Львівського торговельно-економічного університету, 2020. Вип. 27. 82 с. С. 13-20.
2. Батченко Л.В., Гончар Л.О. Економічний інструментарій регулювання бізнес-процесів у сфері послуг. *Науковий економічний журнал «Актуальні проблеми економіки»*. 2018. № 11 (209).

3. Батченко Л.В., Гончар Л.О., Ленда М.С. Інноваційний підхід до управління ресурсозабезпеченням та ресурсовитратами на вітчизняних підприємствах. Науковий економічний журнал «Актуальні проблеми економіки». 2020. № 5. С. 26-34.
4. Батченко Л.В., Гончар Л.О., Лясківська В.М. Оптимізація управління прибутком та рентабельністю підприємств сфери туристичного бізнесу: прикладний аспект. Вісник Одеського національного університету. Том 25. Випуск 5 (84). 2020. Серія: Економіка. 148 с. С. 55-61.
5. Батченко Л.В., Гончар Л.О., Олексюк А. Формування системи адміністрування витрат підприємства: системно-структурний підхід Інфраструктура ринку: електронний науково-практичний журнал. Випуск 50. 2020.
6. Батченко Л.В., Гончар Л.О. Організаційні проблеми та шляхи розвитку податкового адміністрування на сучасному етапі. *Ефективна економіка*. 2018. № 10. Режим доступу" до журналу: <http://www.economy.nayka.com.ua>.
7. Батченко Л.В., Гончар Л.О. Репутаційний капітал як основа економічного зростання підприємств сфери готельно-ресторанного бізнесу. *Ресторанний і готельний колсалтинг. Інновації*: науковий збірник Випуск 2, Нац. Ун-т культури і мистецтв. Київ : Вид. центр КНУКіМ. 2018. 162 с. С.64-80.
8. Гончар Л. О., Березовська А. М. Revenue management як ефективна технологія забезпечення рентабельності готельного бізнесу. *Science, theory and practice. Abstracts of XXIX International Scientific and Practical Conference*. Tokyo, Japan. 2021. Pp. 120-123. URL: <https://isg-konf.com>. DOI: 10.46299/ISG.2021.I.XXIX
9. Батченко Л. В., Гончар Л. О., Пиптик Н. П. Управління витратами в ресторанному бізнесі: концептуальний аспект. *Міжнародна наукова конференція «Механізми забезпечення розвитку економіки в умовах глобальних змін: міжнародний досвід»* м. Рига, Латвія 4-5 червня 2021 р.
10. Гончар Л. О., Гребенщикова Н. О. Управління доходами і витратами в ресторанному бізнесі: порівняльно-аналітичний аспект. *Actual trends of modern scientific research*. Proceedings of the 11th International scientific and practical conference. MDPC Publishing. Munich, Germany. 2021. Pp. 533-538. URL: <https://bit.ly/3BF0lwk>
11. Rusavska, V., Batchenko, L., Honchar, L., Zavadynska, O., Tanasiichuk, O. (2021). Current problems, drivers and dominants of the service economy. *Journal of management Information and Decision Sciences*, 24(7), 1-9.

Основна література

1. Бандурка О. М., Ковальов Є. В., Садиков М. А., Маковоз О. С. Економіка підприємства. Харків: ХНУВС, 2017. 92 с.
2. Гринчуцький В. І., Карапетян Е. Т., Погрішук Б. В. Економіка підприємства. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 304 с.
3. Економіка підприємства: Навчальний посібник / Рогач С.М., Суліма Н.М., Степасюк Л.М. та ін. 2-ге вид. Київ: «ЦП «КОМПРИНТ»». 2018. 392 с.

4. Економіка підприємства : підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л.Л. та проф. Кривов'язюка І.В. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. 700 с.
5. Загірняка М. В., Перерва П. П., Маслак О. І. (Ред.) Економіка підприємства. Кременчук, 2015. 736 с.
6. Податкова система. Ред. Волохова І. С., Дубовик О. Ю.. Харків: Видавництво «Діса плюс», 2019. 402 с.
7. Талах В.І., Талах Т.А. Ефективне використання ресурсного потенціалу підприємства: методика та практика аналізу. Луцьк, РВВ ЛНТУ, 2010.

Допоміжна література

1. Бедриниць М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 292 с.
2. Грибик І. І., Кулініч Т. В., Смолінська Н. В., Шпак Н. О., Гавран В. Я. Економіка та управління підприємством: теорія і практика. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. 428 с.
3. Данилюк М. О. Планування і контроль : навч. посіб. Київ: Ліра-К, 2016. 452 с.
4. Економічна безпека підприємства: [підручник] / [А.М. Дідик, О.Є. Кузьмін, В.Л. Ортинський, Г.В. Козаченко, Ю.С. Погорелов, О.В. Ілляшенко та ін.]; за заг. ред. А.М. Дідика. Львів: НУ «Львівська політехніка», ТЗОВ «Видавнича група «Бухгалтери України», 2019. 624 с.
5. Іванілов О. С. Економіка підприємства. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 728 с.
6. Організаційно-економічний механізм функціонування підприємств сфери послуг: колективна монографія / За заг. ред. Б.В.Гриніва. Львів : Растр-7, 2019. 212 с.
7. Сарай Н. І. Внутрішній економічний механізм підприємства. Навчальний посібник. Тернопіль, 2007. 140 с.

Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: www.rada.gov.ua.
2. Державна служба статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua.
3. Президент України. Офіційне інтернет-представництво. URL: www.president.gov.ua.
4. Урядовий Портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: www.kmu.gov.ua.

Нормативна база

1. Господарський кодекс України : Кодекс України; Закон, Кодекс від 16.01.2003 № 436-IV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/436-15>.
2. Деякі питання дерегуляції господарської діяльності : Постанова Кабінету Міністрів України; Статут, Порядок від 27.03.2019 № 367 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/367-2019-%D0%BF>.

3. Податковий кодекс України : Кодекс України; Закон, Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2755-17>.
4. Про акціонерні товариства : Закон України від 27.07.2022 № 2465-IX // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2465-20>.
5. Про господарські товариства : Закон України від 19.09.1991 № 1576-XII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1576-12>.
6. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань : Закон України від 15.05.2003 № 755-IV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/755-15>.
7. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку (15 "Дохід" (П(С)БО 15)) : Наказ; Мінфін України від 29.11.1999 № 290 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0860-99>.
8. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку (16 "Витрати" (П(С)БО 16)) : Наказ; Мінфін України від 31.12.1999 № 318 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0027-00>.
9. Про підприємництво : Закон України від 07.02.1991 № 698-XII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/698-12>.
10. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю : Закон України від 06.02.2018 № 2275-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2275-19> (дата звернення: 10.01.2023)
11. Про ціни і ціноутворення. Закон України від 21.06.2012 № 5007-VI Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 19-20, ст.190. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5007-17#Text>.
12. Цивільний кодекс України : Кодекс України; Закон, Кодекс від 16.01.2003 № 435-IV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/435-15>.

Політика вивчення освітньої компоненти

Освітня компонента передбачає роботу в колективі та вимагає від здобувачів вищої освіти активної діяльності, наполегливої праці, ефективної взаємодії та постійного самовдосконалення.

Саме тому в межах вивчення освітньої компоненти високо оцінюється прагнення здобувачів вищої освіти:

- регулярно відвідувати заняття;
- планомірно та систематично засвоювати навчальний матеріал;
- постійно самовдосконалюватись;
- проявляти активність та лекційних та практичних заняттях;
- опрацьовувати додатковий (в тому числі презентаційний) матеріал;
- брати участь в обговоренні дискусійних питань та кейсів;

- повною мірою долучатися до активних форм навчання;
- брати участь у науково-практичних дослідженнях у межах предметного поля освітньої компоненти;
- відпрацьовувати пропущені практичні заняття.

Відвідування практичних занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, військовий стан, карантинні обмеження тощо) навчання може відбуватись в дистанційному (он-лайн) режимі за погодженням із керівником курсу з обов'язковим представленням виконаних завдань під час консультації викладача.

Усі завдання (в тому числі завдання, що виносяться для самостійної роботи), передбачені програмою, мають бути виконані в обов'язковому порядку та у встановлений термін (та не пізніше ніж за 1 тиждень до дати семестрового контролю (екзамену)).

Додаткові консультації та роз'яснення проблемних аспектів курсу можливі у встановлений та затверджений кафедрою час консультацій викладачів.

Ліквідація заборгованості відбувається протягом 1 тижня після встановленого терміну. Завдання, які не виконані у встановлений термін, оцінюються викладачем в межах 50% звичайної оцінки.

Під час вивчення освітньої компоненти не допустимо порушення політики академічної доброчесності усіма учасниками освітнього процесу:

- при використанні інформації з будь-яких ресурсів здобувач в обов'язковому порядку повинен вказати джерело, використане під час виконання завдання;

- у межах опанування матеріалів освітньої компоненти здобувачі та викладачі курсу зобов'язані дотримуватись загальних принципів забезпечення академічної доброчесності: чесності і порядності, об'єктивності, професіоналізму, взаємної поваги, толерантності, відповідальності, прозорості і публічності, законності, справедливості, академічної свободи, здорового глузду.

У разі виявлення факту академічного плагіату здобувач отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати завдання.

Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування.

Не допускається:

- запізнення на заняття;
- самовільне покидання занять.

Силабус затверджено
на засіданні кафедри готельно-
ресторанного і туристичного бізнесу
від 12 грудня 2022 р.,
протокол № 9.